Suomen Poliisijärjestöjen Liitto

101/12/2018

3.10.2018

Eduskunnan hallintovaliokunta

Asia **HE 123/2018 vp / Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2019**
- **Pääluokka 26 /Sisäministeriön hallinnonala**

Viite **Eduskunnan hallintovaliokunnan lausuntopyyntö 25.09.2018**

Talousarvio esityksessä sisäministeriön hallinnonalan toimintaympäristön kuvauksessa todetaan: *”Toiminnassa on painopisteenä sisäisen turvallisuuden strategisista ydintehtävistä huolehtiminen sekä keskeiset kansalaisille tarjottavat palvelut. Tavoitteiden saavuttaminen muuttuneessa turvallisuusympäristössä edellyttää ennakointi- ja analyysikykyä, yhteistä tilannekuvaa, lainsäädäntötoimia toimivaltuuksien tarkistamiseksi ja turvallisuusviranomaisten suorituskyvyn turvaamista.”*

Poliisitoimi
”Poliisitoimen osalta painotetaan poliisin toimintavalmiuteen, yhteiskuntarauhan säilyttämiseen sekä turvapaikanhakijatilanteeseen liittyviä tehtäviä. Resurssien mahdollistamissa puitteissa painotetaan myös rikosten, järjestyshäiriöiden ja onnettomuuksien ennalta estämistä ja vähentämistä sekä palvelukyvyn ja näkyvyyden turvaamista. Torjutaan sellaiset hankkeet ja rikokset, jotka voivat vaarantaa valtio- ja yhteiskuntajärjestystä tai valtakunnan sisäistä tai ulkoista turvallisuutta yhdessä muiden toimijoiden kanssa.”

Poliisimiesten määrä on edelleen laskenut edellisvuosista, minkä johdosta poliisi on joutunut priorisoimaan ennalta estävästä toiminnasta, jonka valtioneuvosto on talousarvio esityksessä tuonut esille painotusalueena. Priorisointia on jouduttu suorittamaan myös palvelupisteiden suhteen, jonka johdosta kansalaisten on entistä haastavampaa saada henkilökohtaista palvelua.

Poliisimiesten määrä on laskenut koko 2010-luvun. Vuonna 2010 poliisimiesten HTV määrä oli 7841 ja Poliisihallituksen arvion mukaan vuonna 2018 HTV määrä jäänee noin vajaaseen 7200. Tilanteen tekee erittäin huolestuttavaksi vuoteen 2022 ulottuvat määrärahakehykset, joilla poliisien määrä laskee lähemmäksi 6600 HTV:ta.

Tosiasiallisesti poliisin saamat resurssit ovat laskeneet vuodesta toiseen, vaikka tehtäväkenttä on laajentunut yhteiskunnan muuttuessa epävakaammaksi. Poliisi on joutunut keskittämään vähäiset voimavaransa ”tulipalojen” sammuttamiseen, vaikka tehokkaampaa olisi ennalta ehkäisevä toiminta. Poliisilla tulisi olla resursseja panostaa enemmän ennalta estävään toimintaan esim. olemalla läsnä kouluissa ja vastaanottokeskuksissa. Läsnäolo tekisi poliisista inhimillisemmän toimijan.

Vuoden 2019 määrärahan taso laskee edelleen aiempiin vuosiin verrattuna, johtuen muun muassa yleisestä kustannustason noususta. Määrärahalla pystytään pitämään henkilöstö noin 7200 HTV:ssa, mutta säästöjä joudutaan tekemään mm. ajoneuvokalustosta, varustehankinnoista sekä tietojärjestelmien kehitystyöstä. Tämä näkyy poliisin suorituskyvyn heikkenemisenä ja tulevaisuuden korjausvelan kasvuna.

Poliisin rahoituksen tulisi perustua päätökseen tehtävien ja vastuiden näkökulmasta riittävästä HTV määrästä sekä tarvittavasta suorituskyvystä eikä kuten talousarviossa todetaan*:*

” Poliisin suorituskyky ei vastaa kaikilta osin olemassa olevia uhkakuvia, turvallisuusriskejä ja muuttuneen toimintaympäristön vaatimuksia. Keskeisin varautumistoimi yllättäviin terrori-iskuihin on poliisin riittävä ja toimintakykyinen resurssi. Poliisin vaste ja kyky reagoida äkillisiin vakaviin tilanteisiin on suoraan verrannollinen kentällä olevien poliisien määrään. Lisäksi poliisin käytettävissä olevan kaluston, välineiden, taktisen osaamisen ja koulutuksen on vastattava tämän päivän turvallisuusuhkiin ja toimintaympäristön vaatimuksiin kaikilta osin.”

Suorituskyvyn parantaminen vastaamaan vallitsevia uhkakuvia ei onnistu nykyisellä kehystasolla. Suorituskyvyn parantaminen onnistuu pitkäjänteisellä rahoituskehyksellä, joka huomioi kustannusten nousun ja varaa riittävästi rahoitusta toiminnan kehittämiseen ja hankintojen kustannuksiin.

Suomen Poliisijärjestöjen Liitto ry näkee, että poliisimiesten määrää tulisi kasvattaa lähemmäs 8000 HTV:ta. Poliisikoulutuksen aloituspaikkojen lisääminen ei yksin riitä korjaavana toimenpiteenä, koska tälläkin hetkellä aloituspaikkoja jää täyttämättä. Poliisin palkkausta tulee korjata ja koulutusajan opintososiaaliset etuudet (asunto ja ruokailu) tulee palauttaa, jotta aloituspaikat saadaan täytettyä.

Poliisitoimintaa suunniteltaessa tulee huomioida myös kalusto- ja varustetarpeet. Nykytilanteessa rahoituksen painottuessa henkilöstömäärän ylläpitämiseen on säästöjä kohdistettu mm. ajoneuvo ja varustehankintoihin. Poliisin määrärahasta henkilöstömenoihin kuluu noin 70%. Henkilöstömenojen lisäksi poliisilla on myös paljon pakollisia menoja, kuten esim. kiinteistömenot ja ajoneuvojen polttoaineet. Poliisin suorituskyvyn nykytilan turvaaminen ja kehittäminen vaatii taloudellisia panostuksia myös hankintoihin ja pakollisiin menoihin.

”Turvallisuustilanteen muutoksesta johtuvien uhkien torjunta tarkoittaa rikostorjunnan sisällä voimakasta panostusta vakavien henkeen ja terveyteen kohdistuneitten rikosten sekä seksuaalirikosten sekä yhteiskunnan ja elinkeinoelämän rakenteita murentavien rikosten tutkinnan suorituskyvyn varmistamiseen. Rikosten luonteen muuttuessa yhä monimutkaisemmiksi, vaatii niiden selvittäminen enemmän resursseja.”

”Poliisin tavoitteena on säilyttää toimintavalmiusaika hyvällä tasolla. Poliisi seuraa toimintaansa ja raportoi mahdollisuuksistaan säilyttää peruspalveluiden saatavuus ja laatu käytettävissä olevilla resursseillaan. Poliisin resurssit kohdennetaan enenevissä määrin poliisin toiminnallisiin painopistealueisiin.”

Poliisin kohdentaessa väheneviä resursseja toimintavalmiusajan ylläpitämiseen tulevat tutkinnan tunnusluvut heikkenemään. Eduskunnassa käsittelyssä olevat ja jo käsitellyt lakimuutokset vähentävät entisestään poliisin toimintaresurssia. Esimerkiksi alkoholilainsäädännöllä arvioitiin olevan poliisitoimeen 170 HTV:n vaikutus. Nyt on nähtävissä poliisitehtävien lisääntyminen aamuyöstä. Lakimuutosten myötä tulisi poliisin resurssia kasvattaa myös muualla kuin paperilla.

Supo

”Siviilitiedustelulainsäädännön vaikuttavuudelle asetettujen tavoitteiden saavuttaminen edellyttäisi viraston toiminnan lisäresursointia. Kustannuksia syntyisi sekä kotimaan toimivaltuuksien toimeenpanosta että tietoliikennetiedustelulain ja ulkomaantoimivaltuuksien toimeenpanosta.”

Supon toiminnan rahoittaminen tulee tapahtua täysimääräisesti. Rahoituskehyksen kasvattamisen tulee tapahtua erillään poliisihallinnon budjetin muutoksista. Rahoitustilanteen muutokset eivät saisi heijastua hallinnonalalta toiseen.

Hätäkeskustoiminta

”Hätäkeskustoiminnan keskeisenä yhteiskunnallisena vaikuttavuustavoitteena on edistää osaltaan väestön turvallisuutta. Järjestelmää kehitetään käyttöönottamalla viranomaisten yhteinen hätäkeskustietojärjestelmä kaikissa hätäkeskuksissa vuoden 2019 aikana.”

Talousarvioesityksessä painotetaan hätäkeskusten tietojärjestelmien kehittämistä. Mikään järjestelmä ei kuitenkaan toimi ilman ihmistä. Talousarvioesityksessä odotetaan puheluiden määrän nousevan ja jo nykyisellään työntekijät tekevät työtä kovan paineen alaisena, mikä ilmenee valtiohallinnon suurimpina sairauspoissaoloina.

Suomen Poliisijärjestöjen Liitto ry ei voi hyväksyä työsuojelullisesti työnantajan väheksyvää suhtautumista sairauspoissaoloihin, jotka ovat olleet jo edellisinä vuosina erittäin korkealla tasolla, eikä asiaan ole puututtu asian vaatimalla vakavuudella.

Vuonna 2015 hätäkeskuslaitoksen sairauspoissaolot ovat olleet 18,6 työpäivää/henkilö/vuosi ja vuonna 2017 se on edelleen korkealla 18,7 työpäivää/henkilö/vuosi. Vuoden 2018 aikana sairauspoissaoloihin ei ole tullut muutoksia parempaan suuntaan.

Lopuksi

Suomen Poliisijärjestöjen Liitto odottaa päättäjiltä vastuullista ja kauaskatseista näkemystä sisäisen turvallisuudesta. Tinkimällä nyt poliisimiesten sekä hätäkeskuspäivystäjien määrästä, pelkäämme että tulevaisuudessa myös Suomessa on näkyvissä Ruotsin kaltaisia ”no go-alueita”. Nykyisellä rahoituslinjalla poliisi ja hätäkeskuslaitos eivät pysty vastaamaan tulevaisuuden turvallisuusuhkiin.

Jonne Rinne
puheenjohtaja

Mika Nygård
järjestöpäällikkö

Suomen Poliisijärjestöjen Liittoon kuuluu runsaat 11 000 jäsentä poliisista, oikeusministeriön hallinnonalalta ja hätäkeskuslaitoksesta.